

Ilmastonmuutos suomalaisissa verkkomedioissa lokakuussa 2015

Mediaseurannan tulosraportti

19.11.2015

Projektipäällikkö Pasi Matilainen

Sisällysluettelo

[Tiivistelmä](#)

[1 Tutkimusaihe](#)

[1.1 Tutkimuksen tausta](#)

[1.2 Tutkimuskysymykset](#)

[1.3 Tutkimuskohde](#)

[2 Tutkimusmenetelmä](#)

[2.1 Tutkimusmenetelmästä yleisesti](#)

[2.2 Mediaseurantatiimin muodostaminen](#)

[2.3 Tutkimuskohteen ositus](#)

[2.3 Tiedonsyöttölomakkeen muodostaminen](#)

[2.4 Mediaseurantatiimin ohjeistus](#)

[2.5 Määritelmät](#)

[2.6 Tutkimuksen toteutus](#)

[3 Tulokset](#)

[3.1 Ilmastoskeptikkojen näkyvyys mediassa](#)

[3.2 Ilmastonmuutoksen syyt ja seuraukset, ilmastotiede](#)

[3.3 Ilmastopolitiikka](#)

[3.4 Juttujen luokittelu](#)

[4 Johtopäätökset](#)

[Liitteet](#)

Tiivistelmä

Kansalaisjärjestö Ilmastofoorumi ry toteutti vapaaehtoisvoimin suomalaisten verkossa ilmestyvien medioiden ilmastonmuutosta vuoden 2015 lokakuun aikana käsitelleisiin juttuihin kohdistuvan mediaseurannan. Seurannassa löydettiin yhteensä 147 uutista, pääkirjoitusta, kolumnia ja yleisönosastokirjoitusta, jotka käsittelivät ilmastonmuutosta tai sivusivat sitä.

Mediaseurannassa havaittiin, että ilmastonmuutosta koskeva uutisointi ja muu mediakirjoittelu on hyvin yksipuolista. Puolet jutuista luokiteltiin alarmistisiksi eli ilmastonmuutosta vakavana ja välittömiä toimenpiteitä vaativana uhkana kriitikkömästi pitäviksi, loppujen juttujen ollessa neutraaleja tai luokittelultaan epäselviä.

Ilmastokeskeisiä näkemyksiä ei puolestaan esiintynyt juuri lainkaan, vaikka ilmastokeskustelun alarmistinen puoli on usein kritisoinut, että media antaa liikaa näkyvyyttä skeptikoille.

Alarmistisimmaksi mediaksi havaittiin Yleisradio ja toiseksi alarmistisin oli Savon Sanomat. Objektiivisin tai neutraalein media oli Turun Sanomat. Aktiivisin ilmastonmuutoksesta kertova media oli puolestaan Helsingin Sanomat, joka käsitteli tai sivusi ilmastonmuutosta lokakuussa 35 eri jutussa eli useammin kuin kerran päivässä. Yhteensä seurattavana oli kolmetoista eri julkaisua, joiden levikki kattaa suurimman osan suomalaisesta uutismediakentästä.

Suosituin ilmastonmuutosta käsittelevä aihepiiri lokakuussa oli ilmastonmuutoksen kielteiset vaikutukset. Lähestyvä Pariisin ilmastokokous nosti ilmastopolitiikan toiseksi suosituimmaksi aihepiiriksi. Ilmastonmuutoksen tieteellisestä perustasta tai ilmastonmuutoksen myönteisistä vaikutuksista mediassa ei juuri puhuttu, ja ilmastopolitiikan haitat ja kustannukset jäivät vielä vähemmälle huomiolle.

Toteutettu mediaseuranta oli tärkeä, sillä aikaisemmin ilmastonmuutosta koskevien asioiden mediakäsittelystä on esitetty uskomuksia ja väittämiä ilman perusteluita. Ilmastofoorumin mediaseurannan myötä tutkimustietoa on nyt kaikkien osapuolten käytettävissä.

Tutkimusaineisto on vapaasti saatavilla tutkimusraportin liitteenä.

1 Tutkimusaihe

1.1 Tutkimuksen tausta

Julkisessa ilmastonmuutoskeskustelussa esiintyy toistuvasti tiettyjä väittämiä, kuten esimerkiksi:

- Ilmastoskeptikot saavat tasapuolisuuden varjolla suhteettomasti näkyvyyttä mediassa
- Ilmastonmuutoksen syistä ja seurauksista ei kerrota tarpeeksi mediassa

Ilmastoskeptikkojen keskuudessa puolestaan esiintyy toisenlaisia uskomuksia ilmastonmuutoksen uutisoinnista, kuten esimerkiksi:

- Ilmastotieteestä - ja erityisesti sen epävarmuuksista - ei kerrota tarpeeksi mediassa
- Ilmastonmuutoksesta kertova uutisointi on pääsääntöisesti alarmistista eli ilmastonmuutoksen väitettyjä haitallisia seurauksia liioitellaan eikä niitä kyseenalaisteta mediassa
- Ilmastonmuutoksen hyödyistä tai ilmastopolitiikan kustannuksista ja haitoista ei kerrota tarpeeksi mediassa

Näitä väittämiä ja uskomuksia on tähän asti käytetty ilmastokeskustelussa puolin ja toisin perusteetta eli asiaa ei ole tutkittu vaan evidenssi on parhaimmillaankin ollut anekdotaalista. Kansalaisjärjestö Ilmastofoorumi ry päätti toteuttaa tämän mediaseurannan paikkaamaan osaltaan asiaa koskevan tutkimustiedon puutetta.

1.2 Tutkimuskysymykset

Mediaseurannan tutkimuskysymykset pohjautuvat edellä esitettyihin väittämiin ja uskomuksiin:

1. Saavatko ilmastoskeptikot tai skeptiset näkemykset paljon näkyvyyttä mediassa?
2. Kerrotaanko ilmastonmuutoksen syistä ja seurauksista mediassa? Entä ilmastotieteestä epävarmuuksineen?
3. Kerrotaanko ilmastopolitiikan kustannuksista ja haitoista mediassa?
4. Ovatko ilmastonmuutoksesta kertovat uutiset alarmistisia, neutraaleja, skeptisiä vai denialistisia?

1.3 Tutkimuskohde

Mediaseurannan kohteiksi valittiin tärkeimmät suomalaiset mediat, joita pystyy lukemaan verkossa. Painopisteenä oli [kymmenen laajalevikkisintä sanomalehteä](#) täydennettynä Ylen uutisilla, pelkästään verkossa ilmestyvällä verkkolehti Uudella Suomella ja alueellista kattavuutta parantavalla sanomalehti Ilkalla. Näin ollen mediaseurannassa seurattiin seuraavien medioiden kaikille avoimia verkkoversioita:

1. Helsingin Sanomat
2. Ilta-Sanomat
3. Yle Uutiset
4. Aamulehti
5. Turun Sanomat
6. Maaseudun Tulevaisuus
7. Iltalehti
8. Kaleva
9. Keski-suomalainen
10. Savon Sanomat
11. Kauppalehti
12. Uusi Suomi
13. Ilkka

Lisäksi alemmalla prioriteetilla kattavuuden parantamiseksi suunniteltiin resurssien riittäessä seuraavien medioiden seuraamista: Talouselämä, MTV Uutiset, Taloussanomat, Lapin Kansa ja Hufvudstadsbladet. Resurssien vähäisyyden johdosta näiden seuraamisesta kuitenkin luovuttiin.

Seurattavaksi ajankohdaksi valittiin lokakuu, 2015 pääosin lähestyvän Pariisin ilmastokokouksen ja käytettävissä olevien resurssien johdosta.

Marras- ja joulukuussa ilmastonmuutosta tullaan todennäköisesti käsittelemään enemmän kuin lokakuussa, mutta vapaaehtoisvoimin manuaalisesti tehtävän seurantatyön kuormittavuuden vuoksi valinta kohdistui nimenomaan lokakuuhun, jolloin lähestyvä ilmastokokous on jo jonkin verran nostanut aiheen esilläoloa verrattuna keskivertokuukauteen, mutta työmäärä pysyy silti kohtuullisena.

Mediaseurannassa analysoitiin siis jokainen mainituissa verkkomedioissa mainittuna ajankohtana julkaistu ilmastonmuutosta käsittelevä tai ilmastonmuutoksen mainitseva uutinen, artikkeli, pääkirjoitus, kolumni, yleisönosastokirjoitus tai muu toimituksellinen aineisto. Seurannan ulkopuolelle rajattiin medioiden blogialustat ja muut käyttäjien tuottamat sisällöt. Alunperin tarkoitus oli kuitenkin huomioida juttujen kommenttiosioihin jätetyt kommentit, mutta ne rajattiin ulos myöhemmin niistä aiheutuneen resursseihin nähden liiallisen työmäärän vuoksi.

2 Tutkimusmenetelmä

2.1 Tutkimusmenetelmästä yleisesti

Mediaseuranta päätettiin toteuttaa vapaaehtoisvoimin siten, että tutkimuskohde jaetaan osiin, joista vapaaehtoiset käyvät osa kerrallaan läpi tutkimuskohdetta omaan tahtiinsa ja syöttävät kaikkien tutkimuskohteesta löytämiensä ilmastonmuutosta käsittelevien juttujen tiedot erilliselle tiedonsyöttölomakkeelle. Tiedonsyöttölomake tallentaa tiedot taulukkolaskentaohjelmaan, jossa niiden analysointi on mahdollista.

2.2 Mediaseurantatiimin muodostaminen

Projektipäällikkö keräsi vapaaehtoisia mukaan mediaseurantatiimiin Ilmastofoorumi ry:n aktiiveista, muista tiedossa olevista aktiivisista henkilöistä sekä avoimesti Ilmastofoorumi ry:n Facebook-ryhmässä. Aktiiveja rekrytoitiin sähköpostitse 15.10.2015 ja Facebook-viesti julkaistiin 19.10.2015. Näiden toimien seurauksena vapaaehtoisiksi ilmoittautui projektipäällikkö mukaanlukien 13 henkilöä.

Osa vapaaehtoisista ei halunnut esiintyä omalla nimellään, joten tämän raportin liitteissä kaikkien mediaseurantaan osallistuneiden nimikirjaimet on korvattu ilmoittautumisjärjestyksessä kirjainpareilla AA, BB, CC, DD, jne.

2.3 Tutkimuskohteen ositus

Tutkimuskohde ositettiin verkossa olevaan taulukkoon medioittain ja viikoittain (aikavälit 1.-4.10., 5.-11.10., 12.-18.10., 19.-25.10. ja 26.-31.10.) siten, että aloittaessaan työskentelyn vapaaehtoiset kävivät merkitsemässä valitsemansa alueen nimikirjaimillaan itselleen.

2.3 Tiedonsyöttölomakkeen muodostaminen

Projektipäällikkö suunnitteli tiedonsyöttölomakkeen Google Forms -alustalla perustuen tutkimuskysymyksiin ja omaan kokemukseensa aihepiiristä. Tiedonsyöttölomake katselmoitettiin ja testattiin mediaseurantatiimillä ennen varsinaisen mediaseurannan aloittamista. Lopullinen tiedonsyöttölomake on liitteessä 2.

2.4 Mediaseurantatiimin ohjeistus

Varmistaakseen yhtenäisen linjan mediaseurannassa ja tietojen syöttämisessä projektipäällikkö kirjoitti ohjeistuksen tutkimuksen toteuttamisesta tiimin jäsenille. Ohjeistus katselmoitettiin ja

testattiin mediaseurantatiimillä ennen varsinaisen mediaseurannan aloittamista. Lopullinen ohjeistus on liitteessä 3.

2.5 Määritelmät

Koska keskeinen osa tutkimusta oli juttujen luokittelu asteikolla alarmistinen, neutraali/objektiivinen, skeptinen, denialisti, luokkien määrittelyihin kiinnitettiin erityistä huomiota. Määrittelyistä pyrittiin muodostamaan mahdollisimman yleistä käsitystä vastaavat, eikä vain keskustelun yhden osapuolen käsityksen mukaiset.

Tässä tutkimuksessa käytettiin seuraavia luokkien määrittelyitä:

- **Alarmistinen/alarmisti**
 - Ilmastonmuutos on vakava uhka, joka edellyttää välittömiä toimenpiteitä, mahdollisesti toimenpiteiden kustannuksista tai haitoista välittämättä. Hiilidioksidi- ja muita kasvihuonekaasupäästöjä pitää vähentää, päästökauppaa ja/tai hiiliverotusta tulee olla, uusiutuvia energiamuotoja tulee tukea, jne. Ilmastotiede on valmis, "settled", eikä lisätutkimusta tarvitse ainakaan enää odottaa, jos edes tehdä.
- **Skeptinen/skeptikko**
 - Ilmastonmuutosta on aina tapahtunut, nykyinen ilmastonmuutos voi olla osin ihmisen vaikuttamaa, mutta todennäköisesti ei juuri lainkaan tai ei ainakaan niin suuri uhka kuin yleisesti esitetään. Korostaa ilmastotieteen avoimia kysymyksiä, virhemarginaaleja, lämpenemistaukoa jatkuvasti kohoavien hiilipäästöjen rinnalla, yms. Korostaa ilmastopolitiikan haittoja ja kustannuksia sekä sen aiheuttamia tai syrjäyttämiä muita ympäristöongelmia, yms. Kyseenalaistaa ilmastopolitiikan väitetyjä hyötyjä ja osoittaa taloudellisten ja poliittisten hyötyjen valuvan sijoittajille, ympäristöjärjestöille ja poliitikoille. Korostaa toimivan ilmastopolitiikan olevan sellaista, että se on hyödyksi eikä haitaksi riippumatta siitä lämpeneekö tai viileneekö tulevaisuudessa.
- **Denialistinen/denialisti**
 - Kiistää ihmisen vaikutuksen ilmastonmuutokseen kokonaan ja torjuu ilmastopolitiikan tarpeellisuuden kokonaan.
- **Neutraali/objektiivinen**
 - Ei ota kantaa puoleen tai toiseen vaan tuo asiat esille sellaisenaan.
- **Epäselvä/ei voi luokitella**
 - Jutusta ei ilmene kanta tai kannattomuus tarpeeksi selkeästi, jotta sen voisi luokitella.

Lisäksi **ilmastonmuutoksen** käsite on tietenkin keskeinen. Tässä yhteydessä ilmastonmuutoksella tarkoitetaan samaa kuin mediassa yleensä, eli nykyistä väitetysti valtaosin ihmiskunnan kasvihuonekaasupäästöillä aiheuttamaa ilmastonmuutosta, eikä ilmastonmuutoksia yleensä tai ilmastonmuutosta alati jatkuvana luonnollisena ilmiönä.

Ilmastopolitiikalla puolestaan tarkoitetaan kaikkia poliittisia toimenpiteitä, jotka tehdään tai joita esitetään ilmastonmuutoksen nimissä, mukaanlukien päästökauppa, syöttötariffit, biopolttoaineisiin panostaminen, jne.

2.6 Tutkimuksen toteutus

Mediaseuranta käynnistettiin 22.10.2015 projektipäällikön toimesta lähettämällä vapaaehtoisille lopullinen ohjeistus ja linkki tiedonsyöttölomakkeeseen (liite 3). Tutkimuskohde saatiin katettua korkeamman prioriteetin medioiden osalta kokonaisuudessaan 15.11.2015, jolloin tiedonkeruu lopetettiin.

Tämän jälkeen projektipäällikkö siivosi tutkimusaineiston duplikaateista ja tutkimuskohteeseen kuulumattomista artikkeleista. Osa vapaaehtoisista oli epähuomiossa seurannut samoja alueita, jolloin aineistoon syntyi joitakin duplikaatteja. Pääosin tiedonkeruu oli duplikaattien osalta yhtenäistä, mikä todistaa ohjeistuksen ja tiedonsyöttölomakkeen kiitettävästä yksiselitteisyydestä, mutta myös muutamia eroavaisuuksia oli, jotka projektipäällikkö yhdisti oman harkintansa mukaan. Lisäksi mukaan oli eksynyt muutama artikkeli marraskuun puolelta. Mukana oli myös joitakin kommentteja, joita ehdittiin syöttää mukaan ennen niiden rajaamista pois seurannasta.

Varsinainen, siivottu tutkimusaineisto on liitteessä 1 ja alkuperäinen tutkimusaineisto on liitteessä 4. Tutkimusaineistossa on yhteensä 147 uutista, artikkelia, kolumnia, pääkirjoitusta ja yleisönosastokirjoitusta.

Lopuksi projektipäällikkö analysoi tutkimusaineiston ja muodosti siitä tulokset sekä johtopäätökset, jotka käsitellään tämän raportin seuraavissa luvuissa.

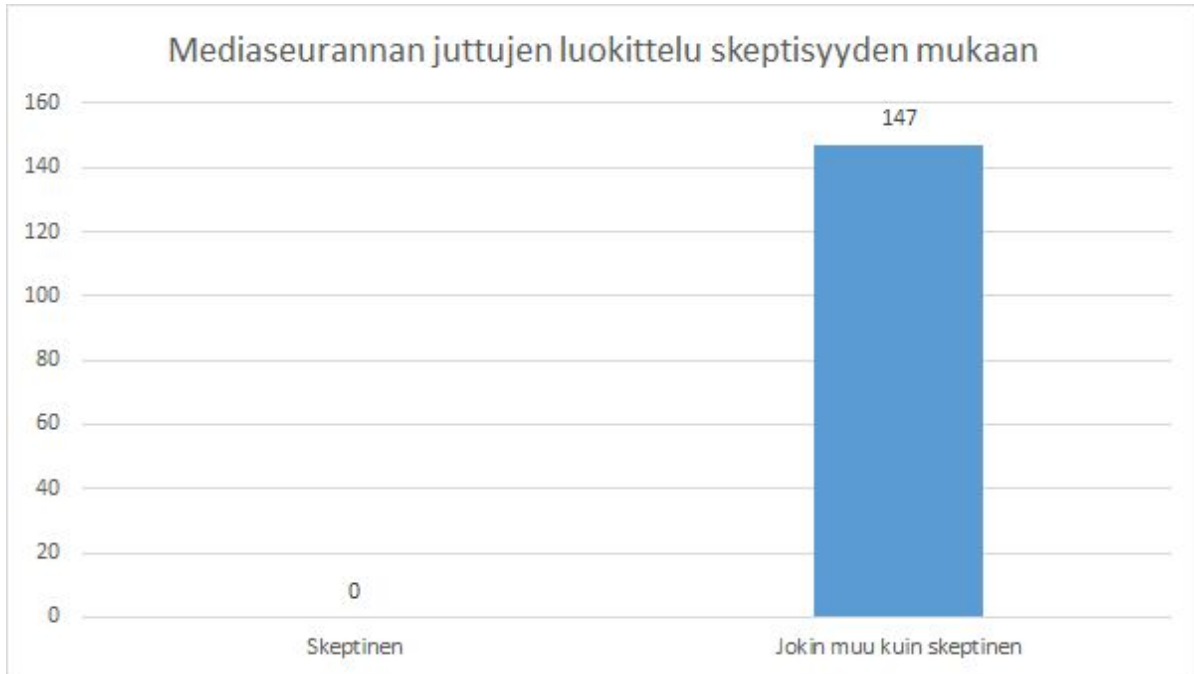
3 Tulokset

Tässä luvussa esitellään tutkimusaineistosta tehdyt havainnot tutkimuskysymyksittäin.

3.1 Ilmastoskeptikkojen näkyvyys mediassa

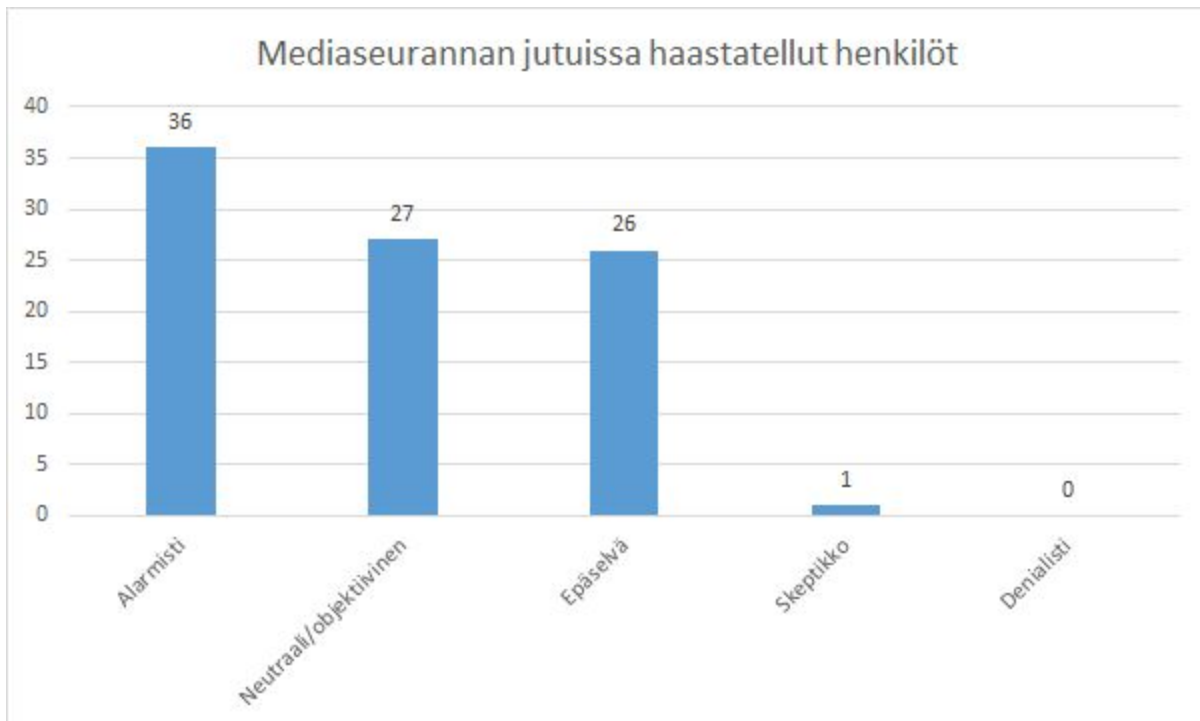
Ensimmäinen tutkimuskysymys koski ilmastoskeptikkojen ja ilmastoskeptisten näkemysten näkyvyyttä mediassa, koska sitä oli ilmastokeskustelussa toistuvasti epäilty suhteettoman suureksi.

Ensimmäinen näkökulma kysymykseen on itse juttujen luokittelu: kuinka suuri osa jutuista oli luokiteltavissa skeptisiksi?

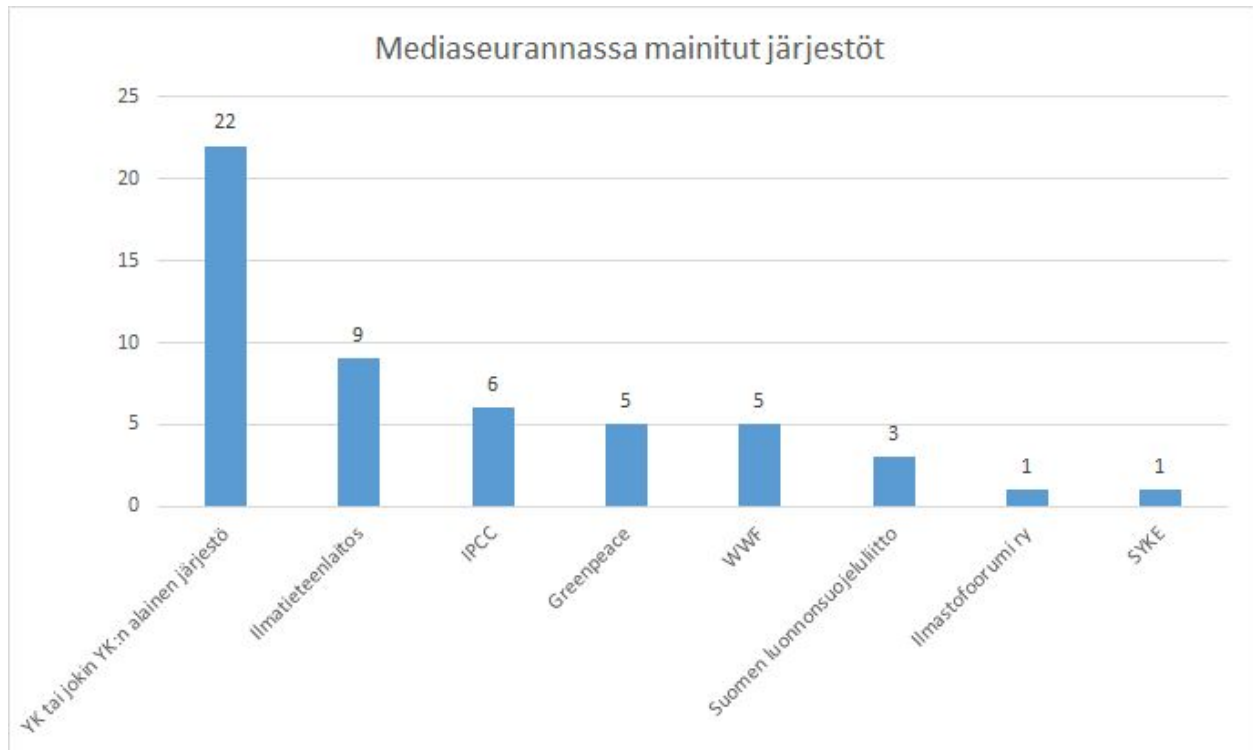

Vastaus: ei yhtään. (Lisää juttujen luokitteluista myöhemmin.)

Toinen näkökulma on tietenkin se, että kuinka usein skeptikoita haastateltiin juttuihin tai heidät mainittiin niissä.

Skeptikko oli löytynyt 147 jutun joukossa haastateltavaksi kerran. Denialisteja ei yhtään.

Skeptinen järjestö eli Ilmastofoorumi ry on mainittu tutkimuskohteena olleissa medioissa ainoastaan kerran ja silloinkin hyvin kielteisessä valossa kolumnissa. Muita valtioista riippumattomia järjestöjä, kuten Greenpeace, WWF ja SLL, mainittiin useammin ja niiden edustajia käytettiin asiantuntijoina ja tiedon lähteinä.

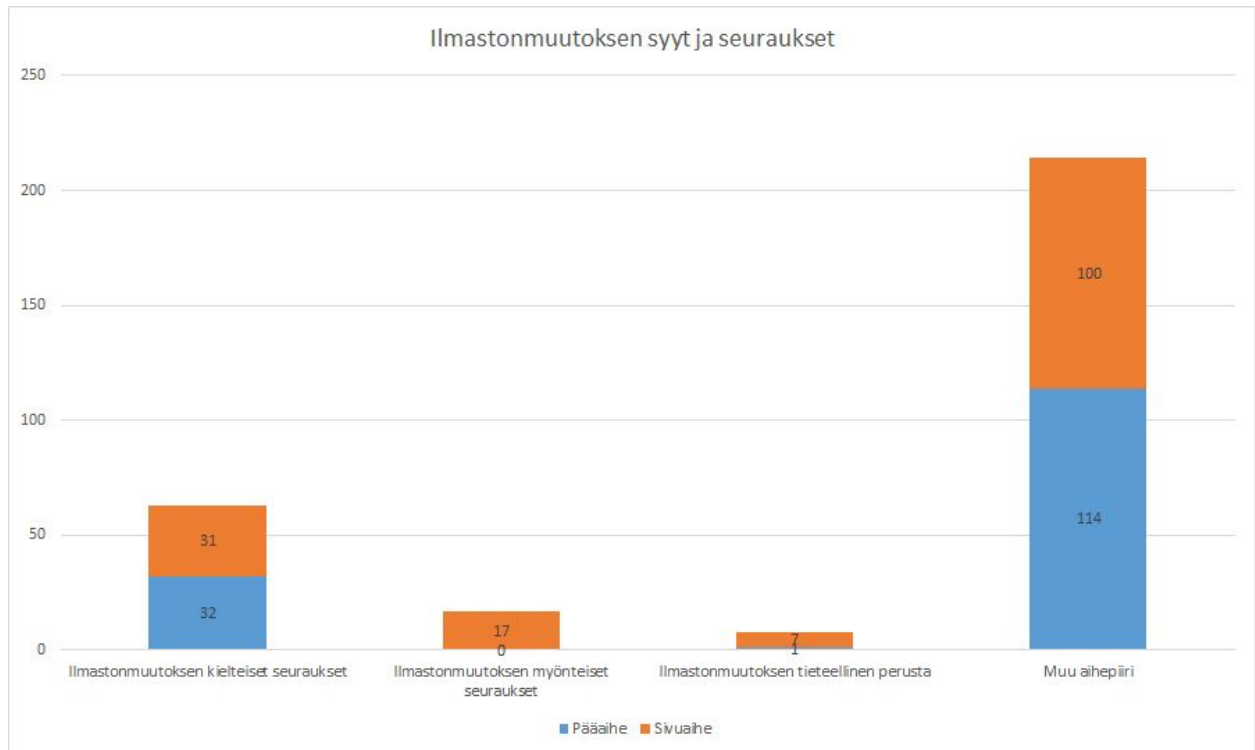
Yhteenvetona siis yksikään juttu ei ollut skeptinen, skeptikkoja oli haastateltu kerran ja skeptinen järjestö oli mainittu kerran, ja silloinkin kielteisessä valossa. Olivatko siis skeptikot tai skeptiset näkemykset suhteettoman hyvin edustettuina mediassa?

Eivät olleet, ellei sitten yhtäkin mainintaa haluta laskea sellaiseksi.

3.2 Ilmastomuutoksen syyt ja seuraukset, ilmastotiede

Toinen tutkimuskysymys koski ilmastomuutoksen syistä ja seurauksista kertomista mediassa, koska on väitetty, ettei niistä kerrota tarpeeksi.

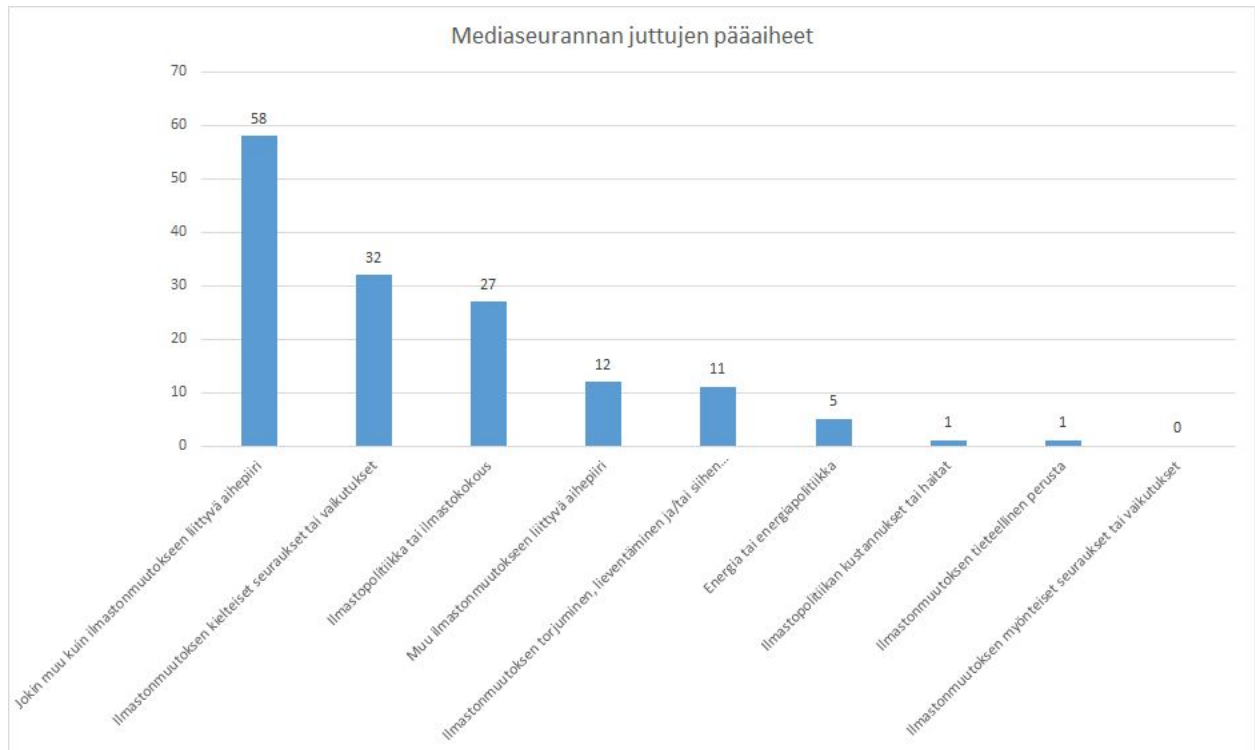
Tämän selvittämiseksi jutut luokiteltiin niiden pääasiallisen aihepiirin mukaan. Jos juttu käsitteli pääasiallisen aihepiirin lisäksi muita aihepiirejä, niitä voitiin merkitä yksi tai useampi.

Kuten kuvasta näkyy, ilmastonmuutoksen kielteisistä seurauksista kerrottiin jutuissa usein. Pääasiallisena aihepiirinä kielteiset seuraukset olivat 32 jutussa ja lisäksi mainittuna 31 muussa jutussa. Ilmastonmuutoksen myönteiset seuraukset jäivät vähemmälle huomiolle, pääaihepiiriksi niistä ei ollut yhteenkään juttuun, mutta 17 juttua mainitsi sellaisia olevan olemassa.

Mitä tulee ilmastonmuutoksen syihin, vain yksi juttu käsitteli pääaiheena ilmastonmuutoksen tieteellistä perustaa ja seitsemän juttua mainitsi sen sivuaiheena. Ei kovin suosittu aihe siis.

Vaikka varsinkin kielteiset seuraukset korostuvat aihepiireissä, valtaosa jutuista käsitteli kuitenkin muita aiheita. Seuraava kaavio luettelee yleisyysjärjestyksessä kaikkien 147 jutun pääaihepiirit.

Kuvassa näkyvät kaikki mediaseurannan aihepiirilukittelut. Suurin joukko on “Jokin muu kuin ilmastonmuutokseen liittyvä aihepiiri”, joka käytännössä tarkoittaa sitä, että jokin tai joitakin ilmastonmuutokseen liittyviä aihepiirejä oli mainittu jutussa sivuaiheina.

Yleisin yksittäinen ilmastonmuutokseen liittyvä pääaihepiiri oli siis ilmastonmuutoksen kielteiset seuraukset tai vaikutukset. Se oli myös suosittu sivuaihepiiri, kuten aiemmasta kaaviosta nähtiin. Voidaan siis havaita, että ilmastonmuutoksen seurauksista kerrotaan mediassa paljon. Onko se tarpeeksi? Mikä on kenenkin mielestä tarpeeksi, jääköön lukijan harkittavaksi.

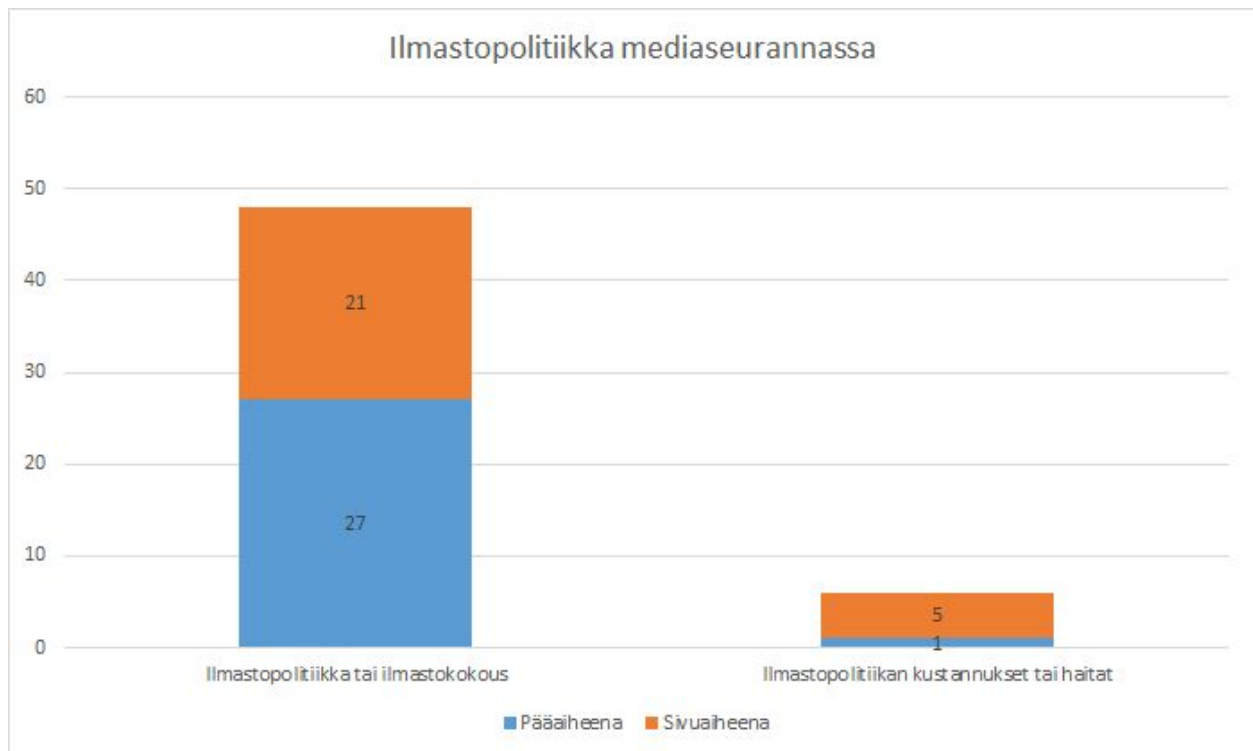
Kiinnostavampaa on kuitenkin se, että ilmastonmuutoksen syistä eli sen tieteellisestä perustasta kerrotaan vain hyvin harvoin, joten ainakin tältä osin tutkimuskysymyksen perustana ollut väite näyttää pitävän paikkansa.

Mediaseurannan perusteella ei valitettavasti voida arvioida sitä, mistä tämä puute johtuu. Ehkä mediat kokevat kertoneensa siitä tarpeeksi jo aiemmin? Ehkä kovaa tiedettä pidetään liian vaikeana aiheena lukijoille? Monet skeptikot luultavasti ajattelisivat, että tieteellisestä perustasta kertomisen vähyyden johtuu siitä, että on turvallisempaa jättää aihe vähälle käsittelylle, jotta vältetään käsittelemästä tieteellisen perustan epävarmuuksia.

Yhteenvetona todettakoon, että mediaseurannan perusteella näyttää siltä, että ilmastonmuutoksen kielteisistä seurauksista kerrotaan mediassa usein, mutta myönteisistä seurauksista ei juurikaan. Ilmastonmuutoksen syistä tai ilmastotieteestä kerrotaan vielä harvemmin.

3.3 Ilmastopolitiikka

Ilmastopolitiikan yleisesti ottaen voi odottaa olevan suosittu aihepiiri näin Pariisin ilmastokokouksen lähestyessä, mutta miten onkaan erityisesti ilmastopolitiikan kustannusten tai haittojen laita mediajulkisuuden kannalta? Otetaan selvää.

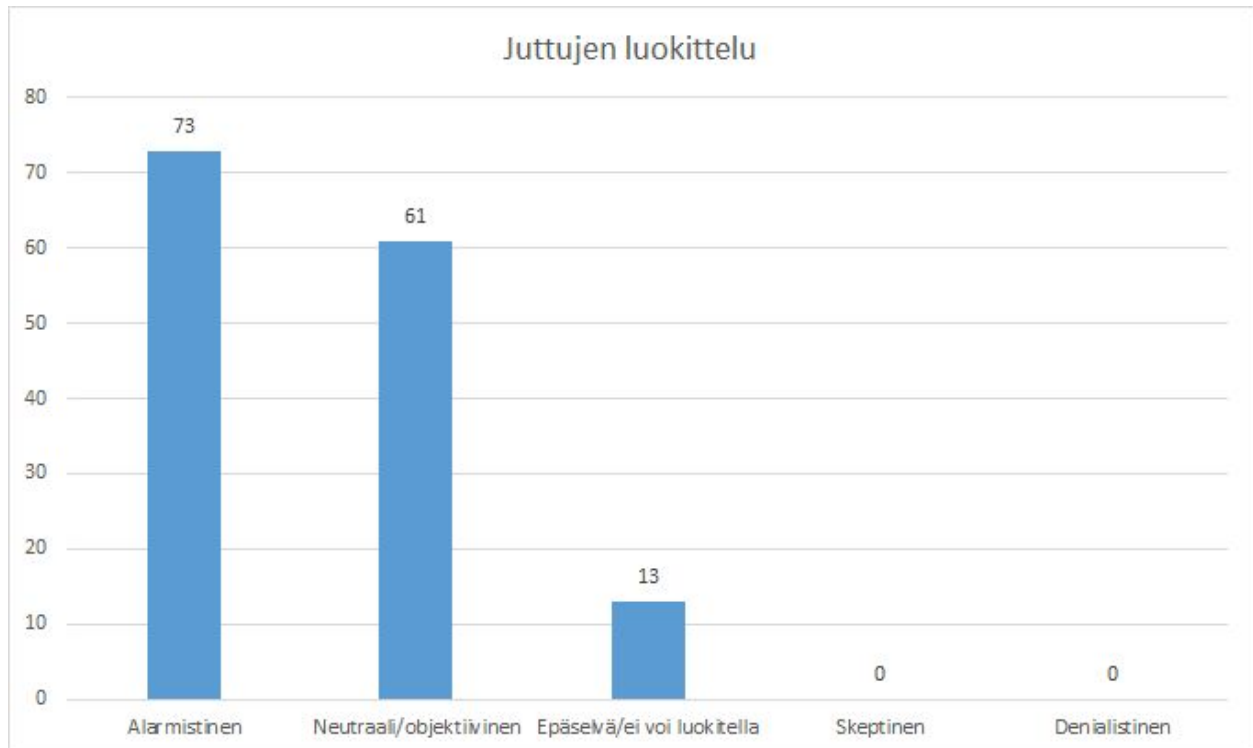

Ilmastopolitiikka tai ilmastokokous oli pääasiallisena aiheena 27 jutussa, eli lähes yhtä usein kuin ilmastonmuutoksen kielteiset seuraukset, ja sivuaiheenakin 21 jutussa. Ilmastopolitiikan kustannukset tai haitat puolestaan olivat pääaiheena vain kerran ja sivuaiheenakin vain viidesti.

Epäsuhta on huomattava, mikä herättää kysymyksen ilmastopolitiikan kustannuksista tai haitoista mainitsemattomuuden syistä. Eikö ilmastopolitiikassa ole kustannuksia tai haittoja? Mediaseurannan ulkopuolelta on mainittava, että kyllä on. Esimerkiksi [tuulivoiman syöttötariffituet](#) Suomessa olivat pelkästään lokakuussa 14,2 miljoonaa euroa. Eikö niistä siis vain haluta kertoa vai eivätkö ne ole uutisia?

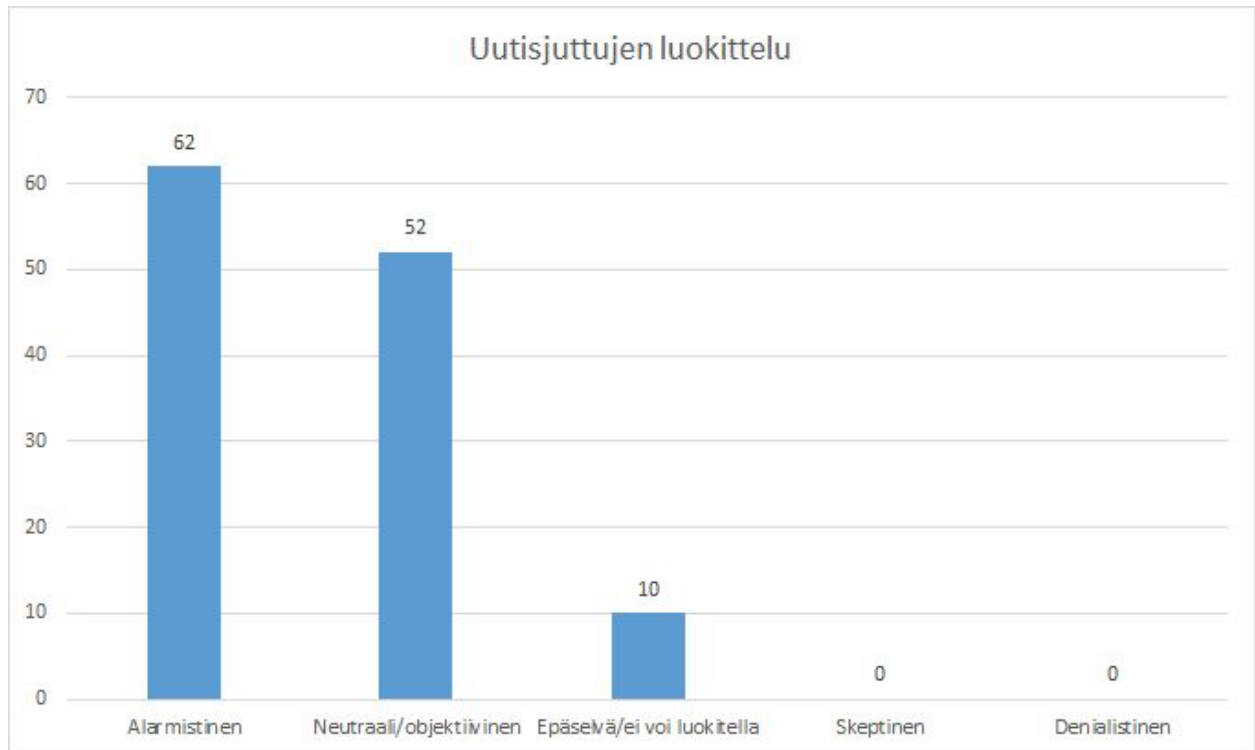
3.4 Juttujen luokittelu

Sivusimme aiemmin sitä, kuinka paljon skeptisyys näkyi mediaseurannan jutuissa. Luokittelimme jutut joko alarmistisiksi, skeptisiksi, denialistisiksi tai neutraaleiksi/objektiivisiksi, jos luokittelu oli suinkin mahdollista. Katsotaan siis kokonaiskuvaa tältä osin.

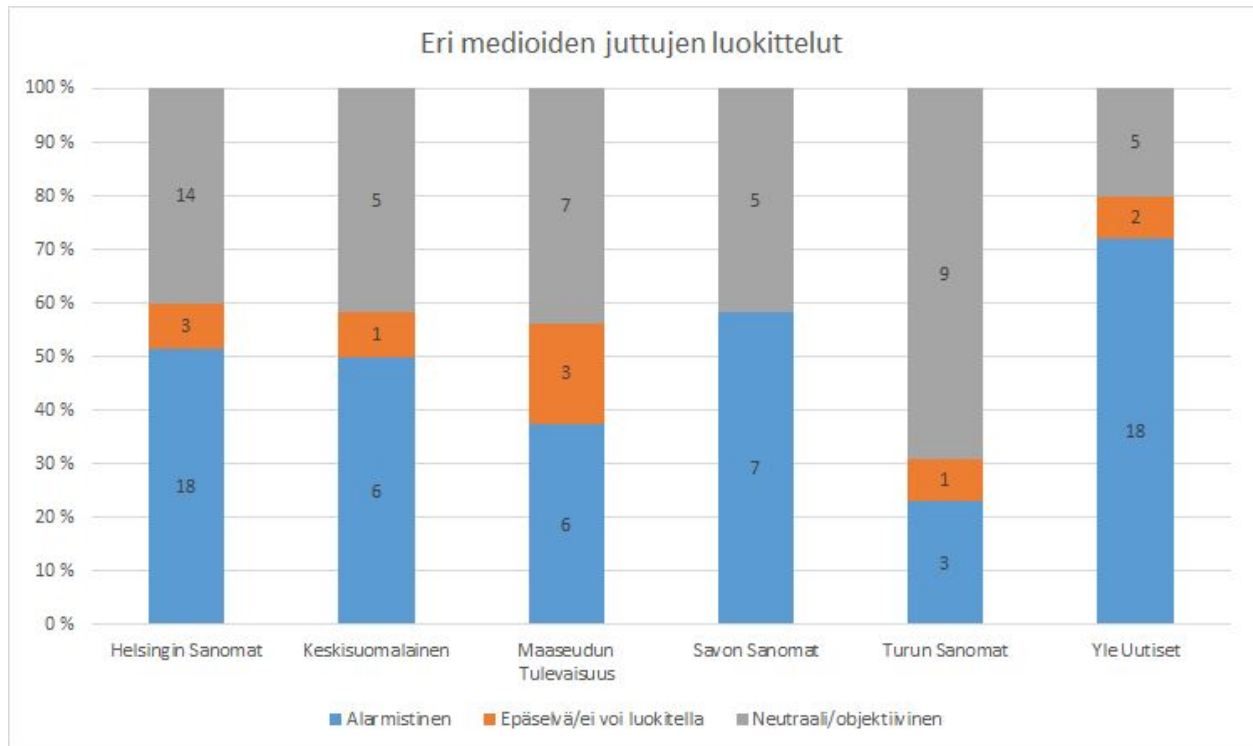
Alarmistisiksi luokiteltiin 73 juttua eli noin puolet mediaseurannan jutuista. Neutraaleja oli 61 juttua eli 41% jutuista. Vain kolmeatoista juttua (9%) ei voitu luokitella. Skeptisiä tai denialistisia juttuja ei ollut yhtään. Alarmististen osuus jutuista on melko suuri, ottaen huomioon, että median tulisi olla objektiivinen.

Mutta hetkinen, tässähän ovat mukana myös pääkirjoitukset, kolumnit ja yleisönosastot, joissa kannan ottaminen on sallittua. Suodatetaan ne siis pois ja keskitytään pelkästään uutisjuttuihin.

Kuva näyttää kuitenkin hyvin samalta kuin edellinenkin. Alarmististen osuus on edelleen puolet, kun objektiivisia on 42% ja luokitukseltaan epäselviä 8%.

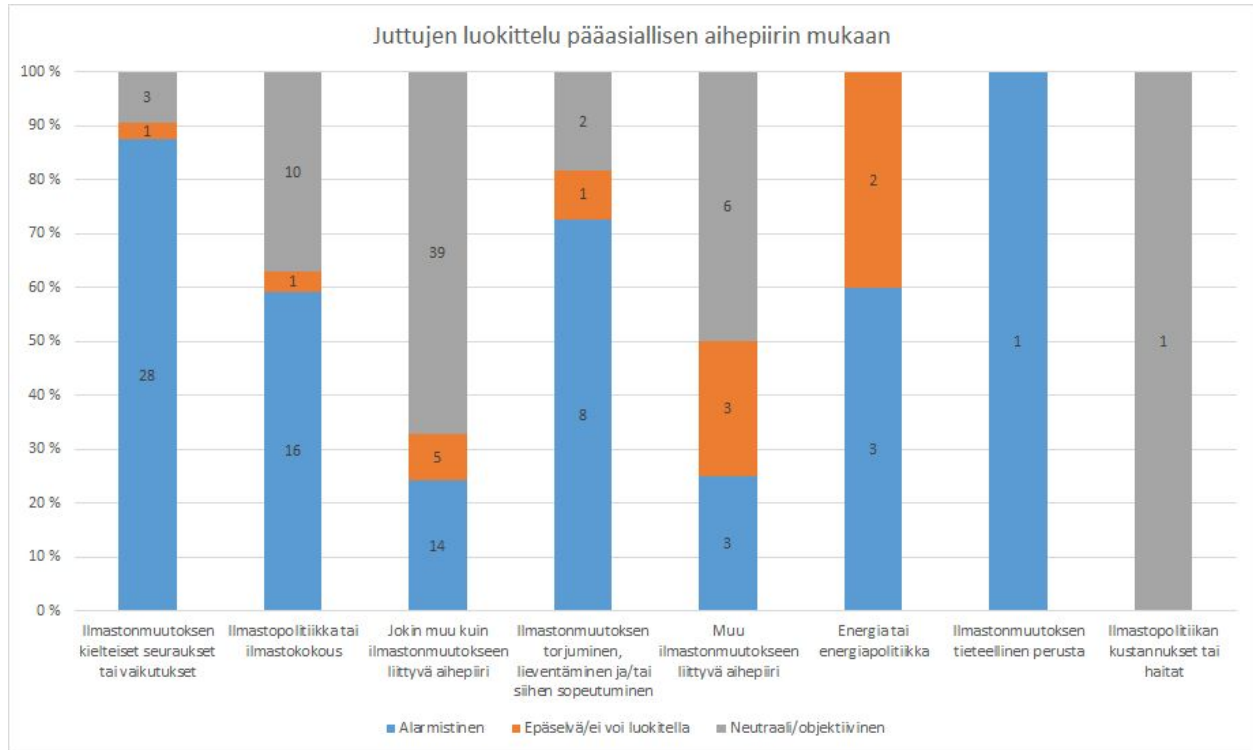
Skeptisyys ei selvästikään ole valtavirtaa, vaan jutut ovat voittopuolisesti alarmistisia. Mutta onko tässä mahdollisesti eri medioiden välillä eroja sävyissä ja painotuksissa? Tarkastellaan sitä niiden medioiden osalta, joilta oli vähintään kymmenen juttua mukana mediaseurannassa.

Medioiden juttumäärissä on melko suuria eroja, Helsingin Sanomien ollessa lokakuun innokkain ilmestoviestijä 35 jutullaan (keskimäärin enemmän kuin yksi päivässä), Ylen seurattessa hyvänä kakkosena 25 jutulla.

Yleisradio on kuitenkin ylivoimaisesti alarmistisin, kun 72% sen lokakuun jutuista luokiteltiin alarmistisiksi. Toiseksi alarmistisin on Savon Sanomat 58% alarmismiosuudella. Objektiivisin on puolestaan Turun Sanomat, jonka jutuista 69% oli neutraaleja/objektiivisia.

Myös juttujen pääaihepiiriin voi ajatella vaikuttavan jutun sävyyn ja luokitteluun.

Jos yhden esiintymän kuriositeetit jätetään huomioimatta, näyttäisi siltä, että alarmistisimpia olivat ilmastonmuutoksen kielteisiä vaikutuksia ja ilmastonmuutoksen torjumista käsitelleet jutut. Eniten objektiivisuutta puolestaan löytyi kategoriasta, jossa jutun pääaihe ei liittynyt ilmastonmuutokseen.

4 Johtopäätökset

Mediaseurannassa oli tarkasteltavana yhden kuukauden ajan suurin osa suomalaista valtavirtamediaa. Se ei anna sataprosenttisen täydellistä käsitystä ilmastonmuutoksen käsittelystä mediasta, mutta hyvin vahvasti suuntaa antavan kuvan.

Ja sen kuvan vastaus erityisesti ensimmäiseen mediaseurannan tutkimuskysymykseen on päivänselvä. Toisin kuin ilmastokeskustelun alarmistinen puoli usein väittää, skeptikot eivät saa liikaa palstatilaa mediassa. Itse asiassa skeptikot eivät saa juuri lainkaan näkyvyyttä. Lokakuun aikana yhtä skeptikkaa oli haastateltu ja skeptinen yhdistys (Ilmastofoorumi ry) oli mainittu kertaalleen negatiivisessa valossa, mikä on niin vähäistä muuhun massaan nähden, että kysymyksessä voi olla puhdas sattuma, eivätkä skeptikot tai skeptiset näkemykset saa välttämättä normaalisti näkyvyyttä ollenkaan.

Tämä erikoinen yksipuolisuus on erityisesti suomalaisen mediakentän erityispiirre. Käytännössä kaikissa muissa demokraattisissa maissa, kuten esimerkiksi Yhdysvalloissa, Isossa-Britanniassa ja Saksassa, skeptisiä näkemyksiä esiintyy mediassa sivustaseuraajan mutu-tuntuman mukaan varsin säännöllisesti. Toki Suomessakin tilanne on toinen sosiaalisessa mediassa ja blogeissa, mutta valtavirtamedia on selvästi saavuttanut Suomessa vahvan konsensuksen siitä, mitä uutisoidaan ja kuinka uutisoidaan.

Samaan erikoisuuteen liittyy suomalaisen ilmastouutisoinnin vahva alarmistisuus, eli ilmastonmuutoksen tuominen esiin vakavana, välittömiä toimenpiteitä edellyttävänä uhkana, jonka syistä ei (enää) tarvitse keskustella. Tämä erityisesti ottaen huomioon median perinteisen tehtävän riippumattomana, tasapuolisena ja objektiivisena vallan vahtikoirana, jonka pitäisi tuoda asiat esille asioina, eikä ottaa niihin kantaa ainakaan pääkirjoitusten ja kolumnien ulkopuolella. Silti mediaseurannassa uutisjuttujen painotukset eivät eronneet pääkirjoitusten, kolumnien ja yleisönosastojen painotuksesta käytännössä millään tavoin.

Tosin oli positiivista huomata, että alarmistisuudessa suhteessa objektiivisuuteen oli kuitenkin jonkinlaisia eroja eri medioiden suhteen eli eräiden toimitusten päätoimittajat ja toimittajat olivat sentään objektiivisempia kuin toisten.

Jotkut ilmastoskeptikot ovat huolestuneita asiasta, jota he kutsuvat ilmastopelotteluksi. Ajatuksena on se, että ilmastonmuutosta käytetään pelotteena, jolla ajettaisiin läpi muista syistä haluttuja poliittisia tavoitteita. Mediaseurannan perusteella ei voida päätellä, mitä poliittisten kulissien takana oikeasti tapahtuu ja miksi, mutta se tosiasia, että ilmastonmuutoksen kielteiset seuraukset oli yleisin yksittäinen ilmastonmuutosta käsitelleiden juttujen aihepiiri, viittaisi jonkin verran ilmastopelottelukonseptin suuntaan. Erityisesti kun ilmastonmuutoksen myönteiset seuraukset ja ilmastonmuutoksen tieteellinen perusta jäivät lopulta niin vähälle huomiolle mediassa.

Ja jos se vanha vallan vahtikoira olisi vielä täysissä ruumiin ja sielun voimissa, voisi kuvitella sen kiinnittävän erityisesti huomiota ilmastopolitiikan kustannuksiin ja haittoihin. Tuulimyllyjen tappamat rauhoitetut kotkat ja muut linnut, biopolttoaineiden tieltä raivatut sademetsät, ympäristönsuojelun kohdistuminen hyödyttömiin asioihin ja niin edelleen ovat kaikki ilmastopolitiikan konkreettisia haittoja, joista ei yksinkertaisesti mediassa puhuta. Tuulivoiman syöttötariffit sentään saattavat kustannuksina nousta esille, mutta muuten kustannuksistakin puhutaan vähän. Ilmastopolitiikan kustannukset ja haitat olikin mediaseurannan harvinaisin aihepiiri. Heikosti vahdittu.

Ilmastofoorumi ry:n puolesta voin todeta mediaseurannan olleen hyvä vilkaisu suomalaisen mediakentän tapaan ja laajuuteen käsitellä ilmastonmuutosta, mutta sellaisenaankin vain pintaraapaisu aiheeseen. Aihepiiri kaipaisi lisää tutkimusta paremmilla resursseilla.

Pasi Matilainen
Puheenjohtaja, Ilmastofoorumi ry

Liitteet

Liite 1: [Analyysissä käytetty tutkimusaineisto](#)

Liite 2: [Tiedonsyöttölomake](#)

Liite 3: [Tiedonsyöttöohjeistus](#)

Liite 4: [Siivoamaton tutkimusaineisto](#)